

שעורה- קרבן מנחת העומר

חיטה- קרבן שתי הלחם

ערכה:

נחשתן מרים

כיצד מצבים אלה מתקשרים לספירה, לזמן?

כשאני קונה יומן
שנתי, לשנה
החדשה

כשמתקרבת סוף
שנת הלימודים

כשנקבע תאריך
לנופש המשפחתי

כשמתקרב יום
ההולדת שלי.

כשאמור להיות
ביקור חשוב
ומרגש או הליכה
למופע חשוב

מה מייחד את
המצבים
המתוארים?
מה הפעולות
שאנו עושים
ועל מה הדבר
מעיד?

כשאני קונה יומן
שנתי, לשנה
החדשה

למשל- מציינים
תאריכים חשובים
כמו ימי הולדת

כשמתקרבת סוף
שנת הלימודים

למשל- סופרים את
הימים לסיום
הלימודים.

כשנקבע תאריך
לנופש המשפחתי

רושמים ובודקים
עוד כמה זמן עד
שייחול

כשמתקרב יום
ההולדת שלי.

למשל- בודקים כמה
ימים בדיוק נשארו
עד ליום עצמו,
ומתכננים אותו
היטב

כשאמור להיות
ביקור חשוב
ומרגש או הליכה
למופע חשוב

למשל- סופרים את
הימים עד בואו

- מה סופרים?
- מי סופר?
- למה סופרים?
- מה זה עומר?
- מתי סופרים?

”וספרתם לכם ממחרת השבת,
מיום הביאכם את עומר התנופה,
שבע שבתות תמימות תהיינה, עד
ממחרת השבת השביעית תספרו
חמישים יום” (ויקרא כג, ט”ו).

מחרת השבת- הכוונה ממחרת יום טוב ראשון של פסח.
ביום שמקריבים את קרבן העומר שבא מן השעורה החדשה.
מתחילים לספור גם ימים וגם שבועות(שבעה שבועות שהן 49 ימים)
בסופם ביום החמישים מקריבים קרבן נוסף, שבא מן החיטה שהבשילה, והוא קרבן שתי הלחם.

”וספרתם לכם ממחרת השבת,
מיום הביאכם את עומר התנופה,
שבע שבתות תמימות תהיינה, עד
ממחרת השבת השביעית תספרו
חמישים יום” (ויקרא כג, ט”ו).

מהו קרבן מנחת העומר?

בזמן בית המקדש בליל ט"ז ניסן התקיים מעמד חשוב והוא קצירת העומר ברוב עם. המצווה מופיעה בפרשת "אמור": "כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם וקצרתם את קצירה והבאתם את עומר ראשית קצירכם אל הכהן".

בארץ ישראל הייתה השעורה מתחילה להבשיל בחודש ניסן. אולם איש לא היה רשאי להתחיל בקציר התבואה, עד שבית הדין בירושלים. יחד עם טובי העיר, היו פותחים את הקציר בטקס חגיגי. בליל ט"ז ניסן היה בית הדין יורד לשדה שמאחורי העיר, כשהוא מלווה על ידי חשובי האזרחים עם מגלי יד בידיהם וקוצרים את העומר בשמחה רבה ובטקס גדול.

גרעיני התבואה שנתקבלו מן הקציר היו ירוקים ולחים והיה צורך לייבשם. לכן שטחו אותם באלפסים גדולים וייבשו אותם באש, טחנו אותם בריחיים וניפו אותם שלוש עשרה פעם, עד שהקמח יצא מנוקה וטהור לגמרי.

כמות הקמח שנלקחה בעבור קרבן הייתה "עומר" ולכן נקרא קרבן מנחת העומר. תחילה היה הכהן מניף את הקורבן, ולאחר מכן לוקח ממנו קומץ ומקטיר אותו על המזבח. לאחר שהקומץ הוקטר, הותר לכל העם לאכול מהתבואה החדשה.

הנפה זו נעשתה בצורה כזו, שהכהן הניף לכל הכיוונים וגם למעלה ולמטה והיא באה להפגין כי ה' יתברך הוא בעל הבית בעולם כולו.

למה סופרים?

ימי הספירה מקשרים בין חג הפסח לבין חג השבועות, בין יציאת מצרים לבין מתן תורה. כאשר משה רבינו הביא את בשורת הגאולה אל העם, שהיה משועבד במצרים, הוא מסר להם את דבר ה' שהגדיר את מטרת יציאת מצרים כך: **"בהוציאך את העם ממצרים, תעבדון את האלוקים על ההר הזה"**. ולכן, מיד למחרת צאתם ממצרים, החלו היהודים לספור את הימים ואת השבועות, בחוסר סבלנות, מתוך כמיהה ליום שבו תינתן להם התורה. מובן כי באמצעות ספירה בלבד לא יכלו היהודים להגיע לאותה מדרגה נעלה, שהייתה דרושה לקבלת התורה מידי ה'. קודם לכן הם היו חייבים להשתחרר מהעבדות לא רק במובן הפיזי, אלא גם במובן הרוחני. הם היו חייבים להפטר מכל המנהגים וההרגלים הרעים, מכל הטומאות והעבודות הזרות, שדבקו בהם במשך 210 שנות גלות מצרים. בעת ובעונה אחת הם הצטרכו לעלות מעלה מעלה במדרגות הטהרה והקדושה, לזכך את מידותיהם ואת טבעם.

כך הדבר גם אתנו וכפי שהרמב"ם ואחרים מסבירים. שכאשר אנו סופרים "ספירת העומר", מבטאים בכך את געגועינו לקבלת התורה וימי הספירה מהווים הכנה לחג של קבלת התורה.

בתחילת האביב, בחג הפסח, מבשילה השעורה, לכן ממנה מביאים את קורבן העומר.
העומר מתיר את האכילה מן התבואה החדשה
אך, החיטה מבשילה בסוף האביב, (במועד חג השבועות) וממנה מובא קרבן
מנחת שתי הלחם. קרבן זה מתיר את השימוש בתבואה החדשה לקורבנות.
מה ההבדל בין שעורה לחיטה?

שעורה- הגבעול עם יותר שערות, ארוך יותר, גרגירים קטנים וכהים יותר, הגידול
שלה בעיקר לבעלי חיים. לבני אדם, מפיקים ממנה גריסים, גריסי פנינה.
החיטה- בעלת גרגירים גדולים יותר, הגידול שלה משמש להכנת קמח לבני אדם. זהו
אחד המאכלים העיקריים.

אם כך, התקופה שבין פסח לשבועות היא **תקופת מעבר** מאוכל גס שמשמש מזונם של
בהמות לאוכל עדין ואיכותי יותר.

במשך ארבעים ותשעה ימים אנו בעצם **מתרוממים** ממדרגת נמוכה למדרגה גבוהה
יותר. המדרגה הנמוכה היא הכוחות הבסיסיים שלנו, בהם אנו דומים לבעלי החיים.
כמו בהמה- גם אנו אוכלים, ישנים ומתרבים. אך ה אדם צריך להתקדם למדרגה
גבוהה יותר: עיקר עבודת חייו הן המידות הטובות ושמירת המצוות.

מקור החיוב ופרטיו:

בפרשת "אמור" מצווה ה' לספור שבעה שבועות מלאים, ארבעים ותשעה יום מהיום שבו הביאו את העומר ועד יום החמישים שהוא חג השבועות.

למרות שאת העומר הקריבו רק בזמן שבית המקדש היה קיים, בכל זאת מצות ספירת העומר קיימת בכל המקומות ובכל הזמנים. (יש מחלוקת אם חיובה היום מדרבנן או מדאורייתא ולכך יש השלכות הלכתיות)

הברכה:

לפני הספירה מברכים בעמידה

"אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על ספירת העומר" במשך כל ערב עד חג השבועות. (יש נוסחים שונים)

החייבים:

גדולים זכרים (מחלוקת אם חיובן היום מן התורה או מחכמים)

נשים- מצווה זו תלויה בזמן ולכן נשים פטורות מן הספירה. מי שרוצה לספור יכולה לספור.

זמן הספירה:

מצאת הכוכבים. מי שהקדים וספר בזמן בין השמשות לדעת רוב הפוסקים יצא ידי חובה. עדיף להזדרז ולספור בתחילת הלילה כדי לקיים את הצו "שבע שבת תמימות" - ימים מלאים (היום ביהדות מתחיל בצאת הכוכבים)

סדר הספירה

מיד אחר הברכה אומר: "היום יום אחד לעומר" ולמחרת: "היום שני ימים לעומר" וכן הלאה. בסיומם של שבעה ימים, אנו אומרים: "היום שבעה ימים, שהם שבוע אחד לעומר". וכך הלאה. אנו מציינים את הימים ואת השבועות, עד שמגיעים ליום האחרון, שהוא "תשעה וארבעים יום, שהם שבעה שבועות לעומר".

בסיום הספירה: אנו מעלים זכר בית המקדש ואומרים:

"הרחמן הוא יחזיר לנו עבודת בית המקדש למקומה, במהרה בימינו אמן סלה".

"שהחיינו"

הואיל וספירת העומר מזכירה לנו את חורבן בית המקדש, אין אנו מברכים ברכת "שהחיינו" בעת ספירת העומר.

ספק אם שכח:

מי שהתעורר לו ספק שמא שכח לספור יום אחד, יכול להמשיך לספור בברכה, כי רק כאשר ברור ששכח לספור יום אחד חוששים לדעה שאינו יכול להמשיך לספור בברכה.

מי ששכח לספור בלילה ונזכר וספר למחרת ביום,

אע"פ שיש סוברים שאין יוצאים בספירה שביום, כיוון שיש סוברים שבדיעבד גם בספירת היום מקיימים את המצווה, בימים הבאים יוכל לספור בברכה.

לגבי נער שנעשה בר מצווה באמצע ספירת העומר

לדעת כמה פוסקים, אף שהקפיד לספור בכל הימים, לא יוכל להמשיך לספור בברכה, הואיל ומה שספר לפני שנעשה בר מצווה אינו נחשב לרצף אחד עם מה שיספור אחר שיעשה גדול. אבל לדעת רוב הפוסקים, אם הקטן הקפיד לספור בכל הימים עד שנעשה בר מצווה, הרי ספירתו תמימה, וממילא יוכל להמשיך לספור בברכה, וכן המנהג הרווח.

ושמחה
בימי
הספירה

מנהגי אבלות בימי ספירת העומר.

טעם למנהגי אבלות בספירה.

הימים שבין חג הפסח לחג השבועות הם ימים שיש בהם צער, הואיל ומתו בהם עשרים וארבעה אלף תלמידי רבי עקיבא. לכן נוהגים קצת מנהגי אבלות.

במסכת יבמות (סב, ב) :

"אמרו : שנים עשר אלף זוגיים של תלמידים היו לו לרבי עקיבא... וכולן מתו בפרק אחד, מפני שלא נהגו כבוד זה לזה... תנא : כולם מתו מפסח ועד עצרת... וכולם מתו במיתה רעה".

"והיה העולם שמם עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם, (ואלו התלמידים החדשים) :

רבי מאיר ורבי יהודה ור' יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע, והם הם העמידו תורה".

במדרש (ב"ר סא, ג) מסופר שאמר רבי עקיבא לתלמידיו החדשים :

"בניי, הראשונים לא מתו אלא שהייתה עיניהם צרה אלו לאלו, תנו דעתכם שלא תעשו כמעשיהם".

כאלף שנים לאחר מכן, בעת מסעות הצלב שהחלו בשנת תתנ"ו (1096) לאלף החמישי, רצחו הנוצרים באשכנז רבבות יהודים, ואף אסונות אלו התחוללו ברובם בימי ספירת העומר.

כחמש מאות שנים לאחר מכן, בשנים ת"ח ות"ט (1648) לאלף השישי, רצחו הקוזקים במזרח אירופה רבבות ואולי מאות אלפי יהודים, ואף פרעות אלו אירעו ברובם בימי ספירת העומר. לפיכך נטו באשכנז להחמיר יותר במנהגי אבלות אלו.

נישואין ואירוסין בימי ספירת העומר

נהגו ישראל שלא לשאת בהם אשה.

לדעת כמה פוסקים, רק מנישואין של רשות נמנעים, כגון מי שכבר היה נשוי וקיים מצוות פריה ורביה, אולם מי שעדיין לא קיים מצוות פריה ורביה, יכול להינשא בימי ספירת העומר, שמצוות הנישואין דוחה מנהג.

אבל למעשה הסכימו האחרונים שהמנהג הוא שגם מי שלא קיים מצוות פריה ורביה לא ישא אשה בימים אלו, שאם לא כן אין כמעט משמעות למנהג האבלות. אבל מותר להחזיר את גרושתו, מפני שיש בזה מצווה ואין ריבוי שמחה.

ספרדים: יש שנוהגים שאיסור הנישואין נמשך מתחילת ספירת העומר ועד יום ל"ד בעומר, ומבוקר ל"ד בעומר מותר לערוך נישואין.

ולמנהג קהילות רבות מיוצאי ספרד, כבר מליל ל"ג בעומר מותר לערוך נישואין **אשכנזים:** אשכנזי בארץ ישראל היה, לאסור נישואין מתחילת הספירה עד כ"ט באייר, ומראש חודש סיוון מותר. וכיום רבים נוהגים לערוך נישואין למי שלא קיים עדיין מצוות פריה ורביה מל"ג בעומר ואילך, כפי שנהגו באשכנז, וכן ראוי לנהוג לכתחילה. ולגבי יום ל"ג בעומר, מוסכם על כל מנהגי אשכנז שמותר להינשא בו, ויש מקילים גם בליל ל"ג בעומר, והרוצה להקל רשאי. ואם הנישואין נערכו ביום מותר לערוך מסיבה המכונה בימינו 'אירוסין'.

תספורת:

למנהג ספרדים אין מסתפרים עד בוקר יום ל"ד בעומר, ולמנהג אשכנזים עד ל"ג בעומר. אלא שיש להוסיף כי הנוהגים על פי האר"י נזהרים שלא להסתפר עד ערב חג השבועות. (מותר לגזור את השפם אם הוא מפריע לאכילה. וכן מי ששער ראשו המגודל גורם לו כאבי ראש או שיש לו פצעים בראשו, רשאי להסתפר).

גם נשים בכלל האיסור, אבל מותר לאישה להסתפר לשם צניעות, וכגון אישה ששערותיה יוצאות מכיסוי ראשה מותר לה לספרם.

גם את הקטנים אין לספר בימים אלו. ולצורך גדול, כדי למנוע מהם צער, מותר

גילוח:

לדעת רבים גילוח בכלל תספורת,

לעומת זאת, יש סוברים שיש הבדל יסודי בין תספורת לגילוח. בתספורת יש חגיגות, וכפי שמקובל שאנשים מסתפרים לקראת חגים ואירועים חגיגיים. ואילו הגילוח בימינו הוא מעשה שגרתי הנעשה בכל יום או אחת לכמה ימים, ומגמתו להסיר את הזיפים המכערים את פניהם של הרגילים להתגלח, ולא עליו חל המנהג שלא להסתפר.

ריקודים וכלי זמר

נהגו בימי הספירה שלא להרבות בשמחות יתירות, כתבו האחרונים שבכלל זה יש לאסור ריקודים ומחולות של רשות וכן נהגו לאסור נגינה ושמיעת כלי זמר. מותר ללמוד וללמד לנגן בימי הספירה, הואיל ואין בזה שמחה בשמחה של מצווה מותר לנגן כמקובל, כגון במקום שרגילים הכול להזמין תזמורת למסיבת בר מצווה, אם מסיבת בר המצווה מתקיימת ממש ביום הגיע הנער למצוות, מותר להזמין תזמורת.

שמיעת מוזיקה ממכשיר חשמלי ביתי

לדעת רבים אין הבדל בין שמיעת נגנים חיים לשמיעת נגינה דרך רדיו או מכשיר אלקטרוני אחר, אולם יש סוברים שהמנהג לאסור שמיעת כלי זמר בימים אלו אינו חל על שמיעת כלי זמר דרך רדיו או שאר מכשירים אלקטרוניים ביתיים, מפני שאין בשמיעתם חגיגות כפי שיש בשמיעת נגנים חיים. ועוד שכיום הכול רגילים לשמוע ניגונים דרך רדיו וכיוצא בו, והשיגרה שבזה ביטלה את החגיגות והשמחה שבשמיעתם

קניית דברים שמברכים עליהם "שהחיינו"

מותר בימי ספירת העומר לקנות פרי חדש ולברך עליו ברכת 'שהחיינו'. וכן מותר לקנות בגד חדש או רהיט חדש ולברך עליו 'שהחיינו'. קהילות אשכנז, אחר מסעות הצלב והרציחות האיומות שבוצעו על ידי הנוצרים בימי ספירת העומר, היו רבנים שהחמירו במנהגי האבלות של ספירת העומר כמו בשלושת השבועות. אולם למעשה נפסק שאין איסור לברך 'שהחיינו' בימי ספירת העומר, שאין לדמות ימים אלו לימי בין המצרים. והרוצה להחמיר שלא לקנות בגדים ורהיטים בימים אלו, תבוא עליו ברכה.

נישואין ושמחה גדולה לאחר ל"ג בעומר

סיום מנהגי אבלות - מתי?

למנהג ספרדים, לאחר ל"ד בעומר ביום אין יותר שום מנהג אבלות, ומותר לערוך נישואין ולקיים חגיגות ללא הגבלה.

למנהג רוב האשכנזים, אף שעיקר מנהגי האבלות נסתיימו בל"ג בעומר, מכל מקום נוהגים שלא לקיים שמחות גדולות ובכללם נישואין עד ראש חודש סיוון.

בכ"ח באייר, יום שחרור ירושלים, מותר לקיים שמחות גדולות ונישואין גם למנהג אשכנז.

לדעת מקצת הרבנים גם יוצאי אשכנז רשאים לקיים נישואין בימים אלו, ובשעת הדחק יש לשאול שאלת חכם.

הַרְחֲמֵנוּ הוּא
יִחְזִיר לָנוּ
עֲבוֹדַת בַּיִת
הַמְּקֻדָּשׁ
לְמִקְוָמָה,
בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ,
אָמֵן סְלֵה

